

נפש חיה שבראתי מן האדמה לבהמות. חייך, מפאן ואילך, כל העוסק בתורת, וישמור אותה, אפן לו אותה הנשמה הגזורה מכסאי, שהיא נותנת חיים לבעליה. וכל אותם שלא יעסקו בתורת, יהיה חלקם באותה נפש חיה שפחרו למען יכלו עמה.

אמר רבי יצחק, תא חזי, מאי דכתיב, (קהלת ג כא) מי יודע רוח בני האדם, העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. רוח בני האדם העולה היא למעלה, דא היא נשמתא קדישא דצדיקייא. ורוח הבהמה, דא היא נפשא חיייתא דאתגזרת מן ארעא לבעיירא, דתשתצי ותחות לאשתצאא מן עלמא.

אמר רבי חייא, אם כן אין להם נשמה לגוים אלא אותה הנפש החיה. אמר רבי יוחנן כן הוא. אמר רבי אלעזר, ולישראל מאן יתבא. תוה רבי חייא. אמר רבי אלעזר תא חזי, דתנן בא ליטהר מסייעין אותו. מאי סיוע יתבין ליה, אלא ההוא נשמתא קדישא, למהוי ליה סמך, דיתבין ליה לסייעא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אמר רבי אלעזר, עד תליסר שנין, אשתדלותיה דבר נש בההוא נפש חיייתא. מתליסר שנין ולעילא, אי בעי למהוי זבאה, יתבין ליה ההיא נשמתא קדישא עלאה, דאתגזרת מפורסי יקרא דמלכא. אמר רבי יהודה, היינו טעמא דתנינן, בתלת עשר מכילן דרחמי, במתניתא דרבי אלעזר.

רבי שמעון בן יוחאי, זמין למארי מתניתא למיכל בסעודתא רבה דעבד להו, ויחפא כל ביתא במאני דיקר, ואותיב לרבנן בהאי גיסא, והוא בהאי גיסא, והוה קא בידח טובא.

שבראתי מן האדמה לבהמות, חייך מפאן ואילך - כל העוסק בתורת וישמר אותה, אפן לו אותה הנשמה הגזורה מכסאי, שהיא נותנת חיים לבעליה. וכל אותם שלא יעסקו בתורת, יהיה חלקם באותה נפש חיה שפחרו למען יכלו עמה.

אמר רבי יצחק, בא וראה, מה שכתוב (קהלת ג, כא) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, רוח בני האדם העולה היא למעלה - זו הנשמה הקדושה של הצדיקים, ורוח הבהמה - זוהי נפש חיה שנגזרה מן הארץ לבהמה, שתכלה ותרד להתפללות מן העולם.

אמר רבי חייא, אם כן, אין להם נשמה לגוים אלא אותה הנפש החיה? אמר רבי יוחנן, כן הוא! אמר רבי אלעזר, ולישראל מי נותנה? תמה רבי חייא. אמר רבי אלעזר, בא וראה, ששנינו, בא לטהר מסייעין אותו. איזה סיוע נותנים לו? אלא אותה הנשמה הקדושה, שתהיה לו סמך, שנותנים לו לסייע לו בעולם הזה ובעולם הבא.

אמר רבי אלעזר, עד שלש עשרה שנים השתדלותו של אדם באותה נפש חיה, ומשלש עשרה שנים ומעלה - אם רוצה להיות צדיק, נותנים לו אותה נשמה קדושה עליונה שנגזרה מכסא כבוד המלך. אמר רבי יהודה, זהו הטעם ששנינו בשלש עשרה מדות הרחמים, במשנה של רבי אלעזר. רבי שמעון בן יוחאי הזמין את בעלי המשנה לאכל בסעודה גדולה שעשה להם, וכסה את כל הבית בכלים יקרים, והושיב את החכמים בצד זה, והוא בצד ההוא, והיה שמח הרבה.

אָמְרוּ לוֹ, מַה שְּׁמַחְתּוֹ שֶׁל מֶרֶס
בַּיּוֹם הַזֶּה מִשְׁאֵר הַיָּמִים? אָמַר
לָהֶם, שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה יִרְדֶּה נִשְׁמָה
קְדוֹשָׁה עֲלֵיוֹנָה בְּאַרְבַּע כְּנָפֵי
הַחַיָּה לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנִי, וּבַהֲלוּלָהּ
הַזֶּה תִּהְיֶה לִי שְׂמִיחָה שְׁלָמָה.

הוֹשִׁיב אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנִי אֶצְלוֹ.
אָמַר, שֶׁבֶן בֶּנִי, שֶׁבֶן, שְׂמִיחָה הַזֶּה
אֵתָּה קְדוֹשׁ, וּבְגוֹרְלָם שֶׁל
קְדוֹשִׁים. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן דָּבָר
אַחֵד, וְהִקְיִפָּה אֶשׁ אֶת הַבַּיִת. יֵצְאוּ
הַחֲכָמִים, רָאוּ קִיטוּר שֶׁהָיָה עוֹלָה
מִן הַבַּיִת כָּל הַיּוֹם הַהוּא.

בֶּא רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן
לְקוֹנִיָּא, מִצָּא אֶת הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ
תַּמְהָיִים וְעוֹמְדִים בְּשׁוּק. אָמַר
לָהֶם, מַה זֶּה? אָמְרוּ לוֹ, רָאָה
הַקִּיטוּר הַזֶּה מִהָאֵשׁ שֶׁלְמַעֲלָה,
זֶהוּ שְׂמִיחָתֵינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה בְּכֶתֶר
קְדוֹשׁ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. וְרָאוּ
חֲכָמִים אַרְבַּע כְּנָפֵי נֶשֶׁר, שֶׁיִּרְדּוּ
בָאֵשׁ שֶׁהִקְיִפָּה אוֹתוֹ וְאֵת רַבִּי
שְׂמַעוֹן אָבִיו. יָשַׁב שָׁם רַבִּי יוֹסִי
עַד שֶׁהִלָּכָה הָאֵשׁ.

נִבְנֶם לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, עַל הַחֲכָמִים
וְהַסֹּתֶר, גְּדֻלָּה עַל הַכֹּל, שֶׁתִּהְיֶה
הַהֲלוּלָהּ הַזֶּה שְׂלָמָה. אָמַר רַבִּי
שְׂמַעוֹן, מַה דַּעְתְּךָ? אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
הֲרִי בְּתִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנִי. אָמַר,
וְדַאי יִהְיֶה כֵן! קָרָאוּ לַחֲכָמִים
וְנָתַן לוֹ אֶת בֵּיתוֹ.

יָשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים וְעֶסְקוּ
בַּתוֹרָה לְפָנָיו, וְלֹא הִשְׁאִירוּ סוּד
שֶׁל הַמִּשְׁנָה שֶׁלֹּא לִמַּד אוֹתָם רַבִּי
שְׂמַעוֹן. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי
שְׂמַעוֹן, שֶׁלֹּא נִרְאָתָה הַקֶּשֶׁת
בְּיָמָיו, שֶׁהָרִי הוּא הָיָה הַסִּימָן
בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת
בְּקִיּוֹם לְעוֹלָמִים. מַה הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא קִיָּם, אֵף הִיא קִיָּמָה.
אֲבָל עַל אוֹתָהּ נִפְשָׁה חַיָּה אָמַר
הַכֹּתוּב (במדבר טו) הַפֶּרֶת תִּפְרֹת
הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עוֹנָה בָּהּ.

אָמְרוּ לִיָּה מַאי בְּדִיחוּתָא דְּמֶר בְּהָא יוֹמָא דִּין
מִשְׁאֵר יוֹמִין. אָמַר לָהֶם, דִּיּוֹמָא דִּין
נִחְתָּא נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא עִילָאָה, בְּאַרְבַּע גְּדִפִין
דְּחַיָּוָתָא, לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי, וּבַהֲלוּלָא דָּא, יִהְיֶה
לִי בְּדִיחוּתָא שְׂלִימָתָא.

אוֹתִיבִיָּה לְרִי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה לְגַבִּיָּה, אָמַר תִּיב
בְּרִי תִיב, דִּיּוֹמָא דִּין אֵת קְדִישָׁא,
וּבְעֶדְבָא דְּקְדִישִׁין. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן מְלָה חַד,
וְאַסְחֹר אֶשָּׂא בְּבִיתָא. נִפְקִי רַבָּנָן, חֲמוּ קִיטוּרָא
דְּהוּהָ סָלִיק מִבֵּיתָא כָּל הַהוּא יוֹמָא.

אֵתָּה רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא, אֲשַׁכַּח
לְרַבָּנָן דְּהוּוּ תוֹוְהוּ, וְקִיָּמִי בְּשׁוּקָא. אָמַר
לָהֶם, מַאי הוּא. אָמְרוּ לִיָּה, חֲמִי הָאִי קִיטוּרָא
מִאֲשָׁא דְלַעֲיִלָּא. דְּהָא יוֹמָא דִּין (דף יד ע"ב)
מִכְתִּירִין, בְּכֶתֶר"א קְדִישָׁא לְרַבִּי אֶלְעָזָר. וְחֲמוּ
רַבָּנָן, אַרְבַּע גְּדִפִין דְּנִשְׁרָא, דְּנִחְתּוּ בְּאֶשָּׁא,
דְּאַסְחֹר לִיָּה וּלְרַבִּי שְׂמַעוֹן אָבִוּהִי. יְתִיב תַּמָּן
רַבִּי יוֹסִי, עַד דְּאָזַל אֶשָּׂא.

עֲאֵל קְדָמוּהִי, אָמַר לִיָּה, אֲכַתְרָא וְסִיתְרָא,
גְּבַהּוּתָא עַל כָּלָא, הָאִי הִילוּלָא לְהוּי
שְׂלִימָתָא. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן מַאי דַּעְתִּיךָ. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, הָא בְּרִיתִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי. אָמַר
וְדַאי יִהְיֶה כֵן. קָרָאוּ לְרַבָּנָן וַיִּהְיֶה בְּרִיתָהּ.
יָתְבוּ תַּמָּן תֵּלֶת יוֹמִין, וְלָעוּ בְּאוּרֵייתָא קִמִּיָּה,
וְלֹא שָׁבְקוּ סִתְרָא דְּמִתְנִיתִין, דְּלֹא אוּלִיף
לָהֶם רַבִּי שְׂמַעוֹן. אָמְרוּ עָלָיו עַל רִי שְׂמַעוֹן,
שֶׁלֹּא נִתְרָאָה קֶשֶׁת בְּיָמָיו. דְּהָא הוּא סִימָנָא
בְּעִלְמָא הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִשְׁמָתָא הִיא קִיָּמָא בְּקִיּוֹמָא
לְעוֹלָמִין. מַה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קִיָּים,
אֵף הִיא קִיָּימָה. אֲבָל עַל הַהִיא נִפְשָׁתָא חַיָּיתָא,
אָמַר קָרָא, (במדבר טו לא) הַפֶּרֶת תִּפְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא
עוֹנָה בָּהּ.

אמר רבי יוסי, מה ראה אונקלוס
שאמר (בראשית ב) ויהי האדם לנפש
חיה, ותרגם: לרוח ממללא. אם
נפש של בהמה היא - למה לא
מדברות?

אמר רבי יצחק, על שגלושו
מהעבי הגדול של העפר יותר
מבני אדם, ולא זוקפות ראש,
ולא מסתכלות ברקיע כמו בני
אדם. שאלו גלושו מעפר הקל
כמו בני אדם וזוקפות ראש
ומסתכלות ברקיע, היו מדברות.
אמר רבי יוסי, הלישה וזקיפת
הראש - מילא, אבל הסתכלות
ברקיע למה? אמר לו, אותו
הסיוע הגדול של בני האדם. בא
וראה, כשנבוכדנצר נטרד והיה
בהמה בהרים, לא היה לו סיוע
עד שהסתכל ברקיע, זהו שכתוב
(דניאל ד, לא) אני נבוכדנצר, עיני
לשמים נטלתי, ומדעי עלי
התישב. שעד שלא הסתכל
ברקיע, לא הייתה דעתו עליו.

אמר רבי כרספדאי, הגוים ועמי
הארץ שלא מאמינים בקדוש
ברוך הוא ולא עוסקים בתורה,
אין להם אלא רק אותה נפש חיה
שיצאה מן הארץ, ועל פן אין
להם אמונה, אבל ישראל
שמאמינים בקדוש ברוך הוא
ועוסקים בתורה ושומרים
מצוותיו, אמר הקדוש ברוך הוא
(ירמיה י) לא כאלה חלק יעקב וגו'.
לא תהיה להם נפש חיה, אבל
מה יהיה להם? כי יוצר הכל הוא.
הכל הוא שכינתו, וממנה נגזרת
הנשמה הקדושה להיות חלקו
של יעקב. מה הוא? כלומר, הכל
היא הנשמה, הואיל ונגזרה
ממנה.

אמר רבי יהודה, אם לעובדי
כוכבים ומזלות אין אמונה, הרי
ראינו שהולכים אל תועבותיהם
חגרים וסומים ומלאים מכות

אמר רבי יוסי, מאי חזא אונקלוס, דאמר ויהי
האדם לנפש חיה, ותרגם לרוח ממללא,
אי נפשא דבעירתא היא, למה לא ממללן.

אמר רבי יצחק, על דא תגבילון מעובדיי רבה
דעפרא, יתיר מבני נשא, ולא זקפין
רישא, ולא מסתכלין ברקיעא כבני נשא. דאלו
אתגבילו מקלילא דעפרא כבני נשא, וזקפן
רישא ואסתכלו ברקיעא, הוּו ממללן.

אמר רבי יוסי, גבולותא וזקפן רישא תינח,
אבל אסתכלותא ברקיעא, למאי. אמר
ליה, ההוא סיועא רבה דבני נשא. תא חזי,
נבוכדנצר כד הוה טריד, והוה בעירא
בטוריא, לא הוה ליה סיועא, עד דאסתכל
ברקיעא, הדא הוא דכתיב, (דניאל ד לא) אנא
נבוכדנצר עיני לשמיא נטלתי, ומנדעי עלי
יתוב. דעד לא יסתכל ברקיעא, לא הוה
מנדעיה עילוייה.

אמר רבי פרוספדאי, הגוים ועמא דארעא,
דלא מהימני בהקדוש ברוך הוא, ולא
עסקי באורייתא, לית להו בר ההיא נפשא
חיתא דאתנפקא מארעא, ועל כך לית להו
מהימנותא. אבל ישראל די מהימני בהקדוש
ברוך הוא, ועסקי באורייתא, ונטרי פקידוהי,
אמר הקדוש ברוך הוא, (ירמיה לד טז) לא כאלה
חלק יעקב וגו'. לא יהי להון נפשא חיתא,
אבל מה יהא להון. כי יוצר הכל הוא. הכל:
הוא שכינתיה. ואתגזרת נשמתא קדישא
מינה, למיהוי חולקא דיעקב. מאי הוא,
כלומר, הכל הוא נשמתא, הואיל ואתגזרת
מינה.

אמר רבי יהודה, אי לגוים לית מהימנותא,
הא חזינן דאזלי לטעיותהון, חגרינן
וסומינן, ומליין מחין ומרעין, ואיתסאן. אמר

ומחלות, ונרפאים! אמר לו, לאבד אותם לעולם הבא, זהו שכתוב (איוב יב, כג) משגיא לגוים ויאבדם.

ועוד, הרי שגיגו (דברים כח) ויחליים רעים ונאמנים. מה זה נאמנים? שעושים באמונה, כשמגיע הזמן יוצאים מאותו האיש. ולפעמים שנמצא אצל אותם הגלולים, שהם הולכים במחלותיהם לתועבותיהם ונרפאים, ואומר שהוא האליל הוא שעשה.

ואמר רבי יוחנן, פעם אחת ספר לי יהודי אחד, שהיו לו חלאים רבים ולא נרפא, ראה את אותם סוחרים שהיו הולכים עם מחלותיהם לגלוליהם ונרפאו. אמר, אלף לשם, ואף על גב שהוא אסור, אבל כדי לראות מה זה.

ה"ף לשם ונכנס לתוכם, ולן שם בין האנשים שהיו מכים וחולים. כלם ישנו, והוא לא ישן, עד שראה שטן אחד שהיה הולך ביניהם וכלי רפואה בידו, והיה שם על כל אחד ואחד ונרפא. עבר עליו ולא שם עליו. אמר לו, אדוני, הריני מבני החלאים, שים עלי!

אמר לו, לא כאלה חלק יעקב, שעל אלה צוה אותי להאביד אותם לעולם הבא, אבל בני יעקב לא כאלו. ומפני מה? (שם) על פי יוצר הכל הוא. מה היוצר סותר ובונה, אף הקדוש ברוך הוא מכה ומרפא, וסותר ובונה. יצא אותו האיש וספר לי את המעשה. אמרתי, ברוך הרחמן ששלח אותך לשם לראות את זה ולשמע את זה מפיו. וכזה סח לי יוסי החרש.

אמר רבי יצחק אמר רב אחא, מה זה שכתוב (איוב לב) ונשמת שדי תבינם? אלא הנשמה היא

ליה, לאובדא להו לעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב, (איוב יב כג) משגיא לגוים ויאבדם.

ועוד, הא תנינן (דברים כח נט) ויחליים רעים ונאמנים, מאי נאמנים. דעבדי מהימנותא. פד מטא זמנא, נפקי מההוא גברא. וזמנין דאישתכח לאינון טעוון. דאינון אזלין במרעיהון לטעותהון, ואתסאן, ואמרי דההוא טעוונא הוא דעבד.

ואמר רבי יוחנן, זמנא חדא סח לי יהודאי חד, דהווי ליה מרעין סגיאיין, ולא איתסי, חמא לאינון טעין דהווי אזיל במרעיהון לטעותהון, ואתסאן, אמר איזיל התם, ואף על גב דאיהו אסור, אבל למחמי מאי הוא.

ואזל התם, ועאל בגוייהו, ובת תמן ביני אינשי דהווי מחיין ומרעין. כלהו אדמכו, ואיהו לא אדמיך, עד דחמא חד שטנא, דהווי אזיל בינייהו, ומאני דאסוותא בידיה, והווי שוי על כל חד וחד, ואתסי. אעבר עליה, ולא שוי עליה. אמר ליה, מארי, הא אנא מבני מרעין שוי עלי.

אמר ליה לא כאלה חלק יעקב, דאלין אתפקדו לי לאובדא להון לעלמא דאתי, אבל בנוי דיעקב לאו כאלין. ומן קדם מה, על פי יוצר הכל הוא. מה היוצא סתר ובני, אף קודשא בריך הוא מחי ומסי, וסתר ובני. נפק ההוא גברא, וסח לי עובדא, אמרית בריך רחמנא דשדרך התם למחמי דא, ולמשמע כדין מפומיה. וכדין סח לי יוסי חרשא.

אמר רבי יצחק אמר רב אחא, מאי דכתיב ונשמת שדי תבינם. אלא הנשמה היא מביאה לאדם להפיר את קונו,

וּלְהַכְנִיסוֹ בַּתּוֹרָה וּבַמַּעֲשִׂים טוֹבִים, וְאַשְׁרִיֵּהֶם אוֹתָם שְׁנוֹכְנְסִין בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, בְּדֶרֶךְ הַנִּשְׁמָה, שֶׁבִשְׂבִּילָהּ יִזְכּוּ לַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וּלְמַעַלְתָּ הַקְדוּשִׁים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אַחָא, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא קוֹנֶה הַנִּשְׁמָה מַעֲצָמוֹ. הֵינּוּ דְתַנּוּנִין, בָּא לִישְׁתַּהר מִסִּיעִין אוֹתוֹ. אוֹי לָהֶם לְרָשָׁעִים, שֶׁהֵם נִדְבָקִים בְּכַח הָאֲדָמָה שֶׁהִיא נִקְרָאת נֶפֶשׁ חַיָּה הַנִּבְרָאָה מִן הָאֲדָמָה, שֶׁבִשְׂבִּילָהּ יָכֻלוּ לָעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. שְׂאֵל רַבִּי דוֹסְתָאִי לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לִיה, אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה מֵאֵי הוּא מִינָהּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי. אָמַר לִיה, לֹא תִימָא הָכִי, אֵלָּא אִימָא מֵאֵי הוּא מִינָהּ תְּדִיר.

הָא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי בָּא, מֵאֵי דְכָתִיב, (במדבר טו) הַכֹּרֶת תִּכְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת. אֵלָּא כְּהֵבֵל דְנִפְיָק מִפּוּמִיָּה דְּבֵר נֶשׁ, דְּלֹא יָכִיל לְסַלְקָא לְעִילָא, אֲפִילוּ כְּמֵלֵא עֵינָיו, וּמִיָּד תִּכְלָה. כֵּךְ הִיא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, כְּאוֹתָהּ הֵבֵל שֶׁנִּכְרַת מִן הַפֶּה מִהֲרָה, וְתִכְלָה, וְאֵינוֹ נִרְאֶה בְּעוֹלָם, וְהִיא כְּלֹא הִיא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָא תַנּוּן נִפְשוֹתָם שֶׁל רָשָׁעִים הֵן הֵם הַמְּזִיקִין שֶׁבְּעוֹלָם. אָמַר לִיה רַבִּי יִצְחָק, שְׁפִיר קְאָמְרַת, שֶׁהֵן הַמְּזִיקוֹת לְבַעְלִיהֶן, וּמוֹנְעוֹת כַּח הַנִּשְׁמָה מִעֲבֻדַּת בּוֹרְאָן, שְׂאִין מְזִיק לְאָדָם אֵלָּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ, עַל שֶׁנִּכְרְתָה עִם הַגּוּף. וְאָמַר רַבִּי אַחָא, לֹא תַנּוּן הָכִי, אֵלָּא נִפְשוֹתָם שֶׁל רָשָׁעִים כְּשִׁוְצָאוֹת מִן הַגּוּף, הֵן הֵם הַמְּזִיקִים שֶׁבְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵךְ וְכֵךְ שְׁפִיר, כְּשִׁוְצָאוֹת מִן הַגּוּף, אֵז נִמְצָא הַנֶּזֶק. וְהִיאֲךָ מְזִיק אוֹתוֹ נֶפֶשׁ לַגּוּף. וְהַכֹּל תִּמְהִים הִיאֲךָ הֵם אוֹתָם כְּשִׁוְצָאוֹת מִן הַגּוּף אֵז נִמְצָא הַנֶּזֶק, וְאִיךָ מְזִיק אוֹתוֹ נֶפֶשׁ לַגּוּף? וְהַכֹּל תִּמְהִים הִיאֲךָ הֵם אוֹתָם

מִבִּיאָה אֶת הָאָדָם לְהַפִּיר אֶת קוֹנוֹ וּלְהַכְנִיסוֹ בַּתּוֹרָה וּבַמַּעֲשִׂים טוֹבִים, וְאַשְׁרִיֵּהֶם אוֹתָם שְׁנוֹכְנְסִים בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, בְּדֶרֶךְ הַנִּשְׁמָה, שֶׁבִשְׂבִּילָהּ יִזְכּוּ לַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וּלְמַעַלְתָּ הַקְדוּשִׁים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אַחָא, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הוּא קוֹנֶה הַנִּשְׁמָה מַעֲצָמוֹ. הֵינּוּ מַה שֶׁשְּׁנִינוּ, בָּא לְשַׁהֵר מִסִּיעִים אוֹתוֹ. אוֹי לָהֶם לְרָשָׁעִים שֶׁהֵם נִדְבָקִים בְּכַח הָאֲדָמָה, שֶׁהִיא נִקְרָאת נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנִּבְרָאָה מִן הָאֲדָמָה, שֶׁבִשְׂבִּילָהּ יָכֻלוּ לָעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

שְׂאֵל רַבִּי דוֹסְתָאִי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, מַה נִּהְיָה מִמֶּנָּה לָעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לוֹ, אַל תֹּאמַר כֵּךְ, אֵלָּא אָמַר, מַה נִּהְיָה מִמֶּנָּה תְּמִיד?

בָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי בָּא, מַה שֶׁכְּתוּב (במדבר טו) הַכֹּרֶת תִּכְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת, אֵלָּא כְּמוֹ הַהֵבֵל שִׁוְצָא מִפִּי אָדָם, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְעֹלּוֹת לְמַעַלָּה אֲפִילוּ כְּמֵלֵא עֵינָיו, וּמִיָּד תִּכְלָה, כֵּךְ הִיא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, כְּאוֹתוֹ הַהֵבֵל שֶׁנִּכְרַת מִן הַפֶּה מִהֲרָה, וְתִכְלָה, וְאֵינוֹ נִרְאֶה בְּעוֹלָם, וְהִיא כְּלֹא הִיא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהִיא שְׁנִינוּ נִפְשוֹתָם שֶׁל רָשָׁעִים הֵן הֵם הַמְּזִיקִים שֶׁבְּעוֹלָם? אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק: יָפָה אֲמַרְתָּ, שֶׁהֵן הַמְּזִיקוֹת לְבַעְלִיהֶן, וּמוֹנְעוֹת כַּח הַנִּשְׁמָה מִעֲבֻדַּת בּוֹרְאָן, שְׂאִין מְזִיק לְאָדָם אֵלָּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ עַל שֶׁנִּכְרְתָה וְכִלְתָּה עִם הַגּוּף. וְאָמַר רַבִּי אַחָא, לֹא כֵךְ שְׁנִינוּ, אֵלָּא נִפְשוֹתָם שֶׁל רָשָׁעִים, כְּשִׁוְצָאוֹת מִן הַגּוּף, הֵן הֵן הַמְּזִיקִים שֶׁבְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֵּךְ וְכֵךְ יָפָה, וְהַכֹּל תִּמְהִים הִיאֲךָ הֵם אוֹתָם